

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH, NAGŁYCH ZDARZEŃ W SZKOLE

W celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniowie są zobowiązani do przebywania w czasie przerw na terenie szkoły lub terenie przyległym do budynku szkoły (teren zielony wokół szkoły, boisko szkolne).

I. Zagrożenia zewnętrzne

Do najczęściej występujących zewnętrznych zagrożeń fizycznych należą:

- podejrzenie podłożenia **ładunku wybuchowego**,
- podejrzenie otrzymania **podejrzanej przesyłki**,
- **włamanie** do szkoły połączone z kradzieżą,
- **agresywne zachowanie ucznia**,
- wtargnięcie osoby posiadającej **broń**,
- **wtargnięcie terrorysty** do szkoły,
- **zagrożenie wybuchem pożaru** lub wybuch pożaru,
- zagrożenie wybuchem **gazu** lub wybuch gazu,
- zagrożenie niebezpiecznymi **środkami chemicznymi lub biologicznymi**,
- zagrożenie **katastrofą budowlaną**,
- zagrożenie **siłą żywiołową**.

1.1 Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu w szkole/placówce oświatowej

W niemal każdym z powyższych przypadków dochodzi do ogłoszenia alarmu i ewakuacji uczniów oraz personelu szkoły. Sposób ich przeprowadzenia powinien być znany wszystkim, a ćwiczenia w przeprowadzaniu ewakuacji powinny odbywać się raz w roku szkolnym (nie później niż 3 miesiące od rozpoczęcia roku szkolnego, czyli przed 30 listopada).

Alarm lokalny w szkole jest sygnałem, który powinien być znany wszystkim uczniom i pracownikom szkoły. Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu. **O ewakuacji decyduje dyrektor (w czasie jego nieobecności wicedyrektor, lub w czasie ich nieobecności osoba do tego wyznaczona).** Po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje ona decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu. W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm. Jest to sygnał do natychmiastowego działania **dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnego wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.**

W dużej liczbie przypadków wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego niezbędne jest wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:

1) wybranie numeru odpowiedniej służby.

Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podanie następujących informacji:

- rodzaj stwierdzonego zagrożenia

nazwę i adres szkoły

- imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
- telefon kontaktowy
- zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie

2) potwierdzenie przyjęcie zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.

O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:

<ul style="list-style-type: none">• Policja 997
<ul style="list-style-type: none">• Straż Pożarna 998
<ul style="list-style-type: none">• Pogotowie Ratunkowe 999

<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
<ul style="list-style-type: none"> • Pogotowie Energetyczne 991
<ul style="list-style-type: none"> • Pogotowie Gazowe 992
<ul style="list-style-type: none"> • Pogotowie Ciepłownicze 993
<ul style="list-style-type: none"> • Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
<ul style="list-style-type: none"> • Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
<ul style="list-style-type: none"> • Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120226.

Wszystkie działania od tej chwili mają prowadzić do jak najszybszej ewakuacji wszystkich osób znajdujących się na terenie szkoły. Po rozpoznaniu zagrożenia i dokonaniu oceny sytuacji nauczyciel decyduje o możliwej i najkrótszej drodze ewakuacji z budynku. W przypadku osób niepełnosprawnych bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów).

1.2 Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły).

Wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. aktywny strzelec. **Rekomendacje do działań nauczyciela.**

Należy:

- Jeżeli nie było szansy na ucieczkę, ukryć się, zamknąć drzwi na klucz (zabarykadować się).
- Wyciszyć i uspokoić uczniów.
- Zaopiekować się uczniami ze SPE2 i uczniami, którzy potrzebują pomocy.
- Kazać bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony.
- Poinformować policję wysyłając informację tekstową -SMS o zaistniałej sytuacji.
- Zasłonić okno, zgasić światło.
- Nie przemieszczać się.

- Stać poniżej linii okien, zejść ze światła drzwi.
- Zejść z linii strzału, położyć się na podłodze.
- Jeżeli padną strzały, nie krzyczeć.
- Nie otwierać nikomu drzwi.
- W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podjąć walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia.
- Wykonać bezwzględnie polecenia napastnika. Na żądanie terrorystów oddać im przedmioty osobiste, np. telefon - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej.
- Poinformować, że nie można wykonać jakiegoś polecenia.
- Nie patrzeć terrorystom w oczy, unikać kontaktu wzrokowego.
- Nigdy nie odwracać się plecami do napastnika
- Nie zwracać na siebie uwagi.
- Nie lekceważyć napastnika i nie być agresywnym.
- Nie oszukiwać terrorysty.
- Uspokoić uczniów, zawsze zwracać się do nich po imieniu.
- Poinformować napastnika o uczniach ze schorzeniami.
- Pytać zawsze o pozwolenie, np. gdy chce się zwrócić do uczniów.
- Zawsze korzystać z dobrej woli terrorysty.

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

- Nie uciekać z miejsca zdarzenia, nie wykonywać gwałtownych ruchów
- Położyć się na podłodze, trzymać ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy.
- Słuchać poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawać się jej działaniom.
- Nie trzeć oczu w przypadku użycia gazów łzawiących. Pytać o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami.
- Odpowiadać na pytania funkcjonariuszy mające się przyczynić do skutecznej akcji.
- Być przygotowanym na traktowanie jako potencjalnego terrorysty dopóki tożsamość nie zostanie potwierdzona.
- Po wydaniu polecenia wyjścia – opuścić pomieszczenie jak najszybciej.
- Nie zatrzymywać się dla zabrania rzeczy osobistych.

1.3 Podłożenie ładunku wybuchowego.

Specyfika zamachu bombowego polega na tym, że nie rozróżnia on „swoich” czy „obcych”, inaczej niż w przypadku porwania lub użycia broni palnej, które dotyczą konkretnych osób.

Po otrzymaniu informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego **należy**:

- Zapisać natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje.
- Poinformować niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury.
- Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocząć ewakuację zgodnie z planem.
- Nie używać telefonu komórkowego.
- Sprawdzić, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia.
- Bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy.
- W miejscu ewakuacji policzyć wszystkie dzieci i poinformować osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi.
- Poinformować rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu.

1.4 Podłożenie podejrzanego pakunku

Osoby odpowiedzialne za uruchomienie procedury	Dyrektor placówki lub w przypadku jego nieobecności wicedyrektor. W przypadku ich nieobecności –osoba przez nich upoważniona.
---	--

Stwierdzenie podejrzanego pakunku

Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego należy:

- Zapamiętać jak największą ilość szczegółów.
- Odizolować miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku.
- Zapisać natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje.
- Nie dotykać, nie otwierać i nie przesuwać podejrzanego pakunku.
- Poinformować niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury.
- Okryć pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala).
- Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocząć ewakuację zgodnie z planem ewakuacji.
- Poinformować o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury.
- Nie używać telefonu komórkowego.
- Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocząć ewakuację zgodnie z planem ewakuacji.
- Sprawdzić, jeżeli można, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia.
- Nie używać telefonu komórkowego..
- Bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb.
- W miejscu ewakuacji policzyć wszystkie dzieci i poinformować osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi.
- Poinformować rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu.

Sposób prowadzenia ewakuacji

Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę administratora budynku (wyznaczonej osoby odpowiedzialnej za uruchomienie procedury) lub sił interweniujących i zgodnie z ich wskazówkami

Telefony alarmowe

Policja 997

Telefon alarmowy 112

Sposób powiadamiania służb	Wybrać jeden z ww. numerów. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podać następujące informacje: <ul style="list-style-type: none"> • nazwę i adres szkoły • rodzaj stwierdzonego zagrożenia • imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję telefon kontaktowy • zrealizowane przedsięwzięcia • potwierdź przyjęcie zgłoszenia • zapisz dane przyjmującego zgłoszenie
Sposób postępowania z uczniami ze SPE	Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę na osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się przez dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.
Zarządzanie na wypadek sytuacji kryzysowej	Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.
Obowiązki pracowników <ul style="list-style-type: none"> • Zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury. • Brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury.. • Znać sygnał uruchamiający procedurę. • Mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury i koordynację ewakuacji osób niepełnosprawnych. • Stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową. • Znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury. • Znać miejsce ewakuacji. • Szkolić uczniów w tym zakresie. 	

1.5 Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły.

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności

człowieka. Zagrożenie może wynikać także ze stosowania broni biologicznej (broń B, broń bakteriologiczna). W broni B ładunki bojowe są wypełnione mikroorganizmami chorobotwórczymi: bakteriami (wąglik, bruceloza etc.) wirusami (ospy, gorączki krwotocznej, zapalenia mózgu, wirusa HIV), toksynami (rycyna, toksyna otulinowa), grzybami lub pierwotniakami.

SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ -NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU).

Należy wówczas:

- Zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły osoby, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.
- Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku.
- W budynku (szkole) zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.
- W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.
- Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń. Częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.
- Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.
- Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych.
- Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ

Należy wówczas:

- Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
- Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
- Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.
- Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.
- Powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru -rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń.
- Natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby- policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.
- Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka.
- Po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń.
- W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.
- Sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
- W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.
- Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń-częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.
- Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.
- Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować

zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi

2.2 Zagrożenia wewnętrzne.

Do najważniejszych zagrożeń wewnętrznych w szkole należą: **agresywne zachowania ucznia oraz zjawisko tzw. fali, korzystanie przez uczniów z substancji psychoaktywnych, kradzież lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, pedofilia, pornografia, prostytutcja, picie alkoholu, wypadek lub czyn karalny dokonany przez ucznia.**

Rekomendacje dla działań w szkole:

- Nie należy bagatelizować żadnego sygnału świadczącego o fakcie zaistnienia zagrożenia. Należy przeciwdziałać temu zjawisku na możliwie wczesnym etapie jego powstawania.
- Należy dać możliwość uczniowi poinformowania nauczyciela lub pedagoga o zaistniałej sytuacji związanej z czynnością niebezpieczną, budując atmosferę zaufania.
- Należy wyciągać konsekwencje w stosunku do osób dopuszczających się czynów zabronionych.
- W ramach działań profilaktycznych podczas lekcji wychowawczych, przy współpracy z ekspertami i specjalistami, należy informować uczniów o skutkach i konsekwencjach związanych z zagrożeniami w szkole jak i poza nią.
- Należy tworzyć przyjazne środowisko pracy i nauki poprzez sprawiedliwe ocenianie, jasne, czytelne, sprawiedliwe normy, przyjazny nadzór nad uczniami, sprawną organizację życia szkolnego.
- Należy podejmować działania integrujące zespoły klasowe, poznawanie się uczniów, sprzyjające budowie pozytywnych relacji w klasie.
- Należy budować relacje na autorytecie nauczyciela: nauczyciel powinien jasno określić zasady pracy i wymagania wobec uczniów, prowadzić lekcje w sposób zrozumiały, szanować ucznia i udzielać mu wsparcia, sprawować kontrolę w klasie i interweniować w razie zachowania naruszającego normy.
- Należy diagnozować sytuacje w szkole w kontekście występowania zagrożeń wewnętrznych w placówce, przeciwdziałania i usuwania oraz monitorować postępy i efekty wprowadzonych działań.
- Niezbędna jest edukacja profilaktyczna jako forma merytorycznego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów kierowana do nauczycieli, osób współpracujących z uczniami i rodziców.
- Należy organizować rozmowy, pogadanki i dyskusje z rodzicami.

Niektóre z czynów stanowiących fizyczne zagrożenie wewnętrzne w szkole mają znamiona czynów zabronionych. Na zasadach określonych w Kodeksie Karnym odpowiada osoba, która popełniła czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat - art. 10 par.1 Kodeksu Karnego. Także niektóre czyny osoby, która ukończyła 15 lat rozpatrywane są jako przestępstwa – art. 10 par.2 KK. Nie oznacza to jednak, że odpowiedzialności nie mogą podlegać osoby młodsze. Odpowiedzialność przed Sądem Rodzinnym i dla Nieletnich ponoszą osoby, które w chwili popełnienia czynu ukończyły 13 lat, jednak taki czyn nie stanowi przestępstwa, a jedynie jest to czyn karalny, a sprawca podlega stosowaniu środków wychowawczych przewidzianych w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

2.1 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. fali

2.1. AGRESYWNE ZACHOWANIA UCZNIĄ W SZKOLE LUB PRZYPADKI TZW. FALI	
CEL	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek wystąpienia na terenie szkoły zachowań agresywnych tj. agresji fizycznej i agresji słownej ucznia wobec ucznia lub nauczyciela.
<p>Agresja fizyczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami. • Należy powiadomić pielęgniarkę szkolną (jeśli jest w danym dniu w szkole), pedagoga/psychologa i dyrektora szkoły oraz powiadomić wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary. • W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny), spowodowanego agresją fizyczną – nauczyciel, który jest obecny przy zdarzeniu wzywa karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych). W następnej kolejności są zawiadamiani: pielęgniarka, 	

dyrektor szkoły, rodzice poszkodowanego ucznia.

- Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje nauczyciel, który wzywa karetkę lub osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.
- Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.
- Pedagog szkolny/psycholog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.
- Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi.
- W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach. W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi 23 skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawcy przemocy.

Agresja słowna

- Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
- Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga/psychologa.
- Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno. Wychowawca (pedagog/psycholog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
- O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,
- W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.
- W poważnych przypadkach, uzyskać informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu .

<ul style="list-style-type: none"> • Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminie szkoły. 	
Obowiązki pracowników szkoły	<p>Należy:</p> <p>Uruchomić procedury.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury. • Mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury • Znać swoje zadania na wypadek uruchomienia zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie procedury. • Szkolić uczniów w zakresie postępowania na wypadek uruchomienia procedury. • Stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową.

2.3 Nagłe zdarzenie

W przypadku zasłabnięcia lub zagrożenia życia (stan nieprzytomny), spowodowanego nagłym pogorszeniem stanu zdrowia ucznia – nauczyciel, który jest obecny przy zdarzeniu wzywa karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych). W następnej kolejności są zawiadamiani: pielęgniarka, dyrektor szkoły, rodzice ucznia, który źle się poczuł (zasłabł, utracił przytomność). Nauczyciel jest obecny przy udzielaniu opieki medycznej do momentu przyjazdu rodziców/opiekunów prawnych lub przetransportowania ucznia do szpitala.